

Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Juridik och upphandling
Juridiska avdelningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2009-10-12

LS 0909-0787

Handläggare:
Jan Vikenheim

Landstingsstyrelsen

Yttrande över departementspromemorian *Betalningsansvar för underårigas avgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården (Ds 2009:41)*

Ärendet

Socialdepartementet har inbjudit Stockholms läns landsting att lämna synpunkter på departementspromemorian.

I promemorian föreslås ändringar i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125), lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning samt i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik, med innebörd att betalningsansvaret för avgifter avseende barns hälso- och sjukvård respektive tandvård, ligger hos barnets förmyndare. Om det finns särskilda skäl får dock avgiften istället tas ut av barnet.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att lämna yttrande till Socialdepartementet i enlighet med vad som anförs i detta tjänsteutlåtande samt

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens synpunkter

De förslag som läggs fram i departementspromemorian stämmer överens med de ställningstaganden som Stockholms läns landsting gjort genom beslutet i landstingsfullmäktige den 9 juni 2009 (§ 145) om tillämpning av ansvaret för underåriga barns avgifter i hälso- och sjukvården. Detta beslut innebar att vid uttag av vårdavgift, med stöd av hälso- och sjukvårdslagen, för underårigs vård eller avgift för uteblivande från bokad besök, är den underåriges vårdnadshavare ansvarig för avgiften och inte det omyndiga barnet. De nu föreslagna lagändringarna har en bredare omfattning genom

Bilagor: Förslagen till ändringar i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), tandvårdslagen (1985:125), lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning samt i lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik.

att uttryckligen omfatta även tandvård och genom bestämmelser som riktar sig direkt mot läkare och sjukgymnaster som tillämpar de för respektive yrkeskategori gällande nationella taxorna.

Förvaltningen tillstyrker i huvudsak de förslag som föreslås i promemorian men har ett förslag till ändrad lydelse av föreslagen författningstext.

Det är som anförs i departementspromemorian viktigt för landstingen att kunna ta ut avgifter inom vården även när patienterna är underåriga, till viss del av finansieringsskäl men främst på grund av de styrmöjligheter som vårdavgifterna ger. Det gäller både möjligheten att genom en differentierad avgift styra besök i vården mot rätt vårdnivå men framförallt möjligheten att kostnadsbelägga hälso- och sjukvårds- och tandläkarbesök som inte kunnat utnyttjas på grund av att patient utan anledning uteblivit.

Samtidigt är det som påtalas i departementspromemorian och som uppmärksammats av såväl Datainspektionen som Barnombudsmannen angeläget att barn personligen inte skuldsätts för avgifter inom hälso- och sjukvården och tandvården som föräldrar, eller motsvarande, låtit bli att betala.

Förvaltningen delar uppfattningen att barns skuldsättning på alla sätt bör motverkas eftersom det leder till problem när barnet blir myndigt. Det är inte acceptabelt att den unge behöver mötas av inkassokrav, indrivning och betalningsanmärkningar på sin myndighetsdag på grund av något förhållande som han eller hon själv inte haft möjlighet att påverka.

Förvaltningen har enbart en erinran mot utformningen av författningstexterna som innebär att hänvisningen till *särskilda skäl* för uttag av avgift från den underåriga ifrågasätts. En sådan lösning innebär att den som ska tillämpa bestämmelsen tvingas gå till förarbetena för att förstå hur den ska tillämpas. Med tanke på vikten av att den sekretess som gäller mellan den underåriga och förmyndaren och att den underåriges integritet över huvud taget verkligen respekteras så hade det underlättat tillämpningen om det direkt i lagtexten angavs vilka situationer som avses med de särskilda skälen. Av promemorian framgår att det är två situationer som avses, dels i de fall det råder sekretess för uppgifterna om meddelad vård i förhållande till förmyndaren, dels då den underåriga uttryckligen anger att han eller hon själv vill betala avgiften. Dessa båda fall bör enkelt kunna anges i paragrafen. Andra fall kan också tänkas och av den anledningen kan en öppning göras även för dessa genom angivande av andra särskilda skäl.

Tredje meningen i föreslagna tillkommande andra stycket i 26 § hälso- och sjukvårdslagen, andra stycket 15 a § tandvårdslagen samt de nya paragraferna 25 a § i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning respektive 24 a § lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik skulle mot denna bakgrund kunna ha följande lydelse:

Om det av hänsyn till sekretess för uppgifter om patientens kontakter med hälso- och sjukvården/tandvården/ i förhållande till patientens förmyndare finns hinder mot att avgiften tas ut av förmyndare eller om den underåriga uttryckligen anger att han eller hon själv vill betala avgiften eller om det finns andra särskilda skäl får avgiften istället tas ut av den underårige.

I 25 a § i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning respektive 24 a § lagen (1993:1652) om ersättning för sjukgymnastik skulle meningen kunna utgöra ett andra stycke.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför oförändrade konsekvenser för miljön.

Mona Boström
Landstingsdirektör

Anne Rundquist
Chefsjurist